

ÞORPIÐ VIÐ NYRSTA HAF

Grimsey er nyrsta byggð Íslands og liggur 41 km. norður af landi. Hún er 5,3 km² að stærð og lengst 5,5 km. og hæsti punktur hennar er 105 m. yfir sjávarmáli. Nyrst liggur heimskaupsbaugur þvert yfir eyjuna. Vegna legu Grimseyjar er mikill munur á dagsbirtu eftir árstíma. Á stysta degi ársins er dagsbirta í 2 klst. og 15 mínútur en í einn mánuð yfir hásumarið sest sólin aldrei og þá er alþjart allan sólarhringinn.

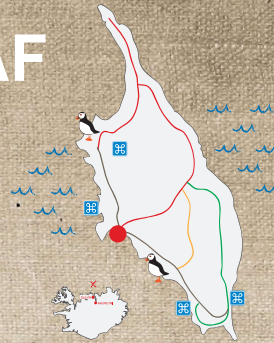
Lengst af var búið á 10 jörðum í Grimsey en smám saman risu fleiri hús í landi gömlu jarðanna og lítið þorpmyndaðist ofan Sandvíkur úr landi gömlu Sandvíkurjarðanna. Um árið 1930 voru mest 125 íbúar en nú eru íbúar rúmlega 80 talsins sem flestir búa í eyjunni allt árið um kring.

Grimseyingar stunduðu sjálfsþurftarbúskap og lífið á því sem sjórin og eyjan gaf af sér.

Lengi vel var engin verzlun í eyinni en 1883 varð Grimsey löggiltur verslunarstaður. Íbúar póntuðu vörur frá kaupmönnum á Húsavík og greiddu fyrir með saltfiski og öðrum söluvörum. Eftir 1918 stofnuðu heimamenn verzlun og lagðist póntunarverzlun þá af. Kaupfélag Eyfirðinga rak verzlun í Grimsey 1929-2000 en nú er verzlunin í eigu heimamanna.

Sjávarútvegur var og er uppistaðan í lífi Grimseyinga enda stutt á góð fiskimið. Í Grimsey var engin höfn frá náttúrunnar hendi, aðeins nokkrir lendingarstaðir í fjörunni, svo að ekki var hægt að stunda sjóinn allt árið um kring.

Árið 1935 var fyrsta bryggjan byggð í Sandvíkinni og 1990 var innri höfnin tekin í notkun. Nú er gert út allt árið og í eyinni eru rekin nokkur útgerðarfirmtæki sem selja bæði saltfisk og ferskan fisk á markað.

„Stúkur á Eiðabakkanum“ 1928
Í baksýn er Sandvíkin og fram í hana skagar Sandvíkurhleinin sem notuð var sem náttúruleg bryggja. Upp af Sandvíkinni er þorpið að myndast. Ljósmynd: Matthías Eggertsson

„Girls on Eiðabakkinn sand spur“ 1928
In the background, Sandvík cove and the Sandvík seacliffs, used in days gone by as a natural pier. Above the cove the village is growing. Photograph: Matthías Eggertsson

THE VILLAGE BY THE ARCTIC CIRCLE

„Í Sandvíkinni“ 1928
Meðfram fjöruborðinu byggðu Húsavíkurkaupmenn fiskverkunar- og verslunarhúsið. Húsið til vinstri er Bjarnahúsið, Dökkka húsið er Fátshúsið, þar býrjaði KEA verslunarrekstur sinn árið 1929. Óþekktur ljósmyndari

„In Sandvík“ 1928
Along the shore, Húsavík merchants built premises for fish processing and trading. KEA co-operative society commenced its operations here in 1929. Unknown photographer

„Sildarsöltun á stéttinni í Sandvík“ um 1960
Lengi var allur fiskur verkaður í skreið en eftir 1883 var farið að verka saltfisk og frá 1955 til loka sildaráranna var söltuð sild í Grimsey. Stóra hvíta húsið er Frystihúsið sem var byggt um 1945. Ljósmynd: Guðmundur Jónsson.

„Salting herring in Sandvík“ around 1960
All fish was, at one time, dried, but after 1883 saltfish processing commenced and the salting of herring was practised in Grimsey from 1955 until the end of the “herring years”. The large white building is the freezing plant, built around 1945. Photograph: Guðmundur Jónsson

Grimsey Island is Iceland's most northerly settlement. It lies about 41 km off its northern coastline, has an area of 5,3 km² and is, at its longest point, 5,5 km in length. The highest point on Grimsey rises to 105 m above sea level, and the Arctic Circle straddles the northernmost part of the island.

Because of the island's geographical position, the number of daylight hours differs greatly from season to season. On the shortest day of the year, daylight lasts for 2 hours and 15 minutes while, for a month in summer, the sun never sets and it is bright right around the clock. For centuries there were 10 agricultural holdings on Grimsey, but little by little more houses were built on the land of the old crofts and a small village was born above the Sandvík cove. All the dwellings on Grimsey have names which are used in everyday speech.

The people of Grimsey were, through the ages, engaged in sustainable farming, living off the

fruits of land and sea. On most crofts there was a small homestead as well as a few animals. In 1883 Grimsey became an authorised trading post. The islanders ordered goods and had those sent to them by the Örum & Wulff store in Húsavík. After 1918, new stores owned by the inhabitants of Grimsey began to spring up, which marked the end of the old system of trading by order. The Eyjafjörður Cooperative Society ran a store on Grimsey from 1929-2000; this store is now owned by the islanders themselves. Fishing has long been the mainstay of life on Grimsey, which is not surprising as it is but a short distance to rich fishing grounds. Grimsey did not enjoy the benefit of a natural harbour; there were only a few landing places on the shore, which made seagoing a risky pursuit. Up until just after 1900 fishing was conducted from small rowing boats, as the lack of harbour facilities made the use of larger craft much harder. In 1935 the first pier was built at Sandvík

and in 1990 the inner harbour was completed and taken into service. Now there are several fishing companies on Grimsey, marketing both salted and fresh fish.

„Verzlun“ 1930's
Verzlun Hölmfríðar S. Geirald var í turni á húsi sem hét Strandberg sem nú er horfið. Í baksýn sést sildarflotinn í innlegu. Ljósmyndari óþekktur.

„Trading“ 1930's
This store was in the tower of the house Strandberg, which no longer exists. In the background the fishing fleet shelters in the harbour. Photographer unknown.

